

NAİL V.'NİN "KERVAN ŞİİRLERİ"

Y.Güneş

Ahmet Halit Kitaphanesi tarafından İstanbul'da 1930 yılında yayınlanan iki formalık 1+1=1 adlı şiir kitabının üzerinde iki şairin imzası bulunmaktadır:Nazım Hikmet ve Nail V.

Bu kısa yazımızda,Nazım Hikmet'le ortak kitap çıkaran Nail V.'nin şairlik serüveninin nerede ve nasıl başladığını,şiirde hangi noktadan yola çıktığını irdelemeye çalışacağız.

A A A

Edebiyat alanında Nail V. olarak tanınan Nail Çakırhan,1910'da Ula/Muğla'da doğmuş,ilk ve orta öğrenimini Muğla'da tamamladıktan sonra,Cumhuriyet'in ilk yıllarında yatılı öğrenci olarak Konya'ya gelmiştir.Onun şiir serüveninin başladığı yer de Konya'dır⁽¹⁾.

A A A

İlk şiiri Konya'nın ünlü Babalık gazetesinde yayınlanan⁽²⁾ Nail V.'nin şiir hayatı Kervan dergisinin çıkmaya başlaması ile bir düzene girmiştir.

"15 günde bir çıkar,ilmi ve edebi mecmua" olan Kervan'ın ilk sayısı 1 Mart 1929 tarihini taşımaktadır.Derginin mesul müdürü Refik Fikret,yazı işleri müdürü Namdar Rahmi (Karatay)dir⁽³⁾.Bütün sayıları Babalık Matbaası'nda basılan ve ancak altı sayı yayınlanabilen Kervan'ın kapanış tarihi 8 Haziran 1929'dur.Her sayısı 8 sayfa olan derginin fiyatı 5 kuruştur.Felsefi yanı ağır basan şiir ve düzyazılara yer verilen Kervan'ın yazarları arasında Sadettin Nüzhet (Ergun), Nail V.,Refik Fikret,Rıza Polat,Namdar Rahmi (Karatay),Ahmet Sekuri,Nimet Akdes (Kurat),Ziya Çalık,M.Ferit (Uğur) bulunmaktadır⁽⁴⁾.

Derginin ilk sayısında yer alan "Bizi Okuyacaklara" başlıklı sunuş yazısında şöyle denilmektedir:

"Kervan,hakka ve samimiyete doğru akan gençlerin toplanmasıyla meydana geldi.Bu öyle bir kervan ki;ne deve sesi var,

ne de çan sesi!Onu can kulağıyla dinleyenler,kudretli adım sesleriyle,asil duygulu kalplerin çarpışlarını duyacaklar.
Kervan,ciddi bir emeli müteakip yola çıktı.Bu çıkış,geçmiş günlerin geçmiyen azimlerle devam edecek.Sudan ziyade ateşe susayan kervanımız asla -yalancı- serablara koşmayacaktır.O geçeceği yollardaki bin türlü mahrumiyeti şimdiden göze almıştır.

Ocağımızın şu birkaç karışlık yerinden kalkan kervanımız, yine ocağımızın dar olduğu kadar derin muhiti içinde ebediyetlere kavuşmağı bir "din" edinmiştir.

Maddi yoksulluğumuz bizi zerre kadar betbin etmiyor.Barada çıkacak mecmuanın,bundan daha iyi olacağına kani değiliz. Biz yanlışlarımızdan ziyade eksiklerimizin çok görülmemesini arzu ederiz.

Kervanımız ilim ve tevazü yolunda yürüyebilirse ne mutlu"⁽⁵⁾

* * *

Nail V.'nin Kervan'da 5 şiiri yayınlanmıştır.Bunların üçü ilk sayıdadır.Şiirlerin ilki "Kervan" başlığını taşımaktadır.

KERVAN

Geceleri eriten bir nur gibi ilerle,
Göğü yere indiren tipide,karda kervan;
Kasırgayla arkadaş,kardaş ol şimşeklerle;
Kimseye minnet etme;kalsan da darda kervan..

Haydi!Mübarek olsun;sefere çıktın bu gün,
Muradına erersen ne gururlan,ne ögün.
Dirileri titreten o gür,heybetli ünün
Ölülere can versin,sonsuz yollarda kervan...

dizelerinden oluşan şiir,açıkça görüldüğü gibi derginin çıkışını selamlamaktadır.

Nail V.'nin ilk sayıda yer alan ikinci şiiri "Kabrinde",ölüm konusunu işleyen bir şiirdir.Şiir,Konya Lisesi müdürü Nijat Bey'in ölümü üzerine yazılmıştır ve Nijat Bey'in biyografisinin yer aldığı sütunun yanında yayınlanmıştır⁽⁶⁾.

KABRİNDE

Topraklara gömerken cahaleti daha dün,
Bu gün öksüz milletin ta! kalbine gömüldün;
Rahatça uyu;seni sevenler yaşamakta.

Mabutsuz mabetlere benzedi,her bir gönül
Bizler nasıl edelim bu acıya tahammül
Hicran hicran üstüne çünkü mahşer uzakta..
Sarsın bizi bir zincir olsun da ıztıraplar
Hayata düşman olduk,ölüme kinimiz var
Bu ateş yine sönmez onu parçalasak ta..
Gözümüzün yaşını asırlar silmiyecek,
Bu yaşlar eksilse de matem eksilmiyecek
Yasımız ancak diner,belki kara toprakta....

Nail V.'nin ilk sayıda yer alan üçüncü şiiri "Eren Dede" başlığını taşımaktadır.Bu şiirde mistisizm ve populizmin içiçe olduğu sezilebilmektedir.

EREN DEDE

Ey mezara girmeden sorgusu sorulanlar
Alınlarına sefil dangası vurulanlar.
Yeriniz metrük bir in,ya yosunlu bir kögük;
İçimizi titretir hergün acı bir soğuk.
Bilin ki adı sefil,bahtı kara olanlar,
Ölmek için çılgınca saçlarını yolanlar.
Bir gün inin önünde mor naşınız görülür.
Doğ kınalı taşlardan ona kabir örülür..
Bugün sefil mezarı denilen bu kabirde,
Belki de yatar yarın bir ulu "Eren dede"...

Kervan'ın 15 Mart 1929 tarihli 2. sayısında Nail V.'nin uzun bir şiiri bulunmaktadır."Çığ" adlı bu şiir Konya Lisesi öğretmenlerinden Sadettin Nüzhet (Ergun)'e ithaf edilmiştir.

"Çığ"dan:

ÇIĞ

Hocam Sadettin Nüzhet Beye

Birkaç gündenderidir evine boş dönene:
Hani! ekmek deyordu,kadın birkedr gibi.

Uzun uzun baktı da o yaşlı gözlerine,
Yokluğu hissedince boyun büktü darıldı..

Erkekse gözlerinin bütün ferî sönene:
Dünyada her açlığın dermanı bu der gibi,
Onu birden alarak kolunun çenberine
Hayâlden ince bele çılğın gibi sarıldı...

Daha demin üç gündür açız deyen dudaklar,
En mahrem köşelerde bir sır gibi gezindi.
O yerlerin mesteden parlak manzarasıyla:
Gözler sanki çıldırıldı Rabbim;ne bakıştı o..

Sarda avıt Ayşeni;bir daha,bir daha sar,
Ona ilk verdigin söz ne büyük bir yemindi
Yaşanmaz,yaşanamaz böyle yüz karasıyla
Desene!yaz içinde şimşekli bir kıştı o...

Bu ses;geçmiş günlerin geçmiyen izi gibi,
Bir yanar dağ halinde yandı kafa tasında.
Bu ses;bir lokma için,bu sağır odasında,
Canavarca boğduğu bir adamın sesi idi

Ağzından zehir saçan bu sözlerin sahibi:
Yarı sönmüş ocagın sinsiyağ bacasından,
Dilini çıkararak acı acı sırtan
Uzun,kızıl dudaklı bir şeytan gölgesi idi...

Zirvesinde korkuyla açlığın karıştığı,
Kalbin buzdaglarından indi bir şehvet çığı
Ruhunun bir sel kadar bulanık sularına..

Kollar tekrar sıkıldı,çelik bir hilal oldu,
Migdede doğan isyan kalpte ihtilâl oldu..
Sonra,bitkin daldılar sonsuz uykularına....

Nail V.'nin Kervan'da yayınlanan son şiiri "Dertten Bir Gem İstiyorum" başlığını taşımaktadır.15 Nisan 1929 tarihli 4. sayıda çıkan bu şiir Nail V.'nin bir diğer öğretmeni olan Namdar Rahmi (Karatay)'ye ithaf edilmiştir.

"Çığ"dan:

DERTTEN BİR GEM İSTİYORUM

Hocam Namdar Rahmi Beye:

İrem bağı da olsa korkunç bir mezar olur,

Bir kadın kahkahası birden ahü zar olur,
Daha doğmadan ölen aşkının mabedinde.

İsanın omuzunda taşıdığı haç gibi,
Elem bence mukaddes, ben zevki kırbaç gibi
Ruhunda şaklatırım boğar boğar da kinde..

Ne olurdu mabedin izbe dehlizlerinde,
Devüsse ıztırabın zift kokan dizlerinde
Can verip baykuşların kalbine gömülseydim.

Ne olurdu son asrın şu dik başlı gencinin,
Nankörlere el açan şu namert dilencinin,
Mezarları başında kana kana gülseydim...

Mabedin dert altında kaldığı gündenberi;
Çılgın ruhum her gözde kanlı bir nem istiyor,
Bitmek nedir bilmiyen minnet, elem istiyor...

Vahyini dertten alan ruhumun peygamberi,
Aşkımın harabesi, ömrümün şaheseri

Bu çılgın at ağına dertten bir gem istiyor..

Nail V.'nin "Kervan şiirleri" bu kadar. Şair, Kervan'da yayınlanan son şiirinden kısa bir süre sonra 1 Haziran 1929 tarihinde okul arkadaşı Rıza Polat ile birlikte Halka Doğru dergisini⁽⁷⁾ çıkarmıştır. Bu dergide yer alan iki şiirinde serbest vezin kullanmış, ele aldığı konuları değiştirmiştir. Ulaştığı yeni nokta Nazım Hikmet'in dikkatini çekmiş ve ortak bir kitap çıkarmalarına kadar uzanan yolu açmıştır.

Ne var ki, Nazım Hikmet 1941'de Kemal Tahir'e yazdığı bir mektupta,

"Bilirsin ya, ben şimdiye kadar -başka hususlarda değil, sanat meselesinde- yalnız bir kere aldandım. Bizim biçare Nail V.'de. Oğlan bir türlü yetişmedi. Onu şiire teşvik etmenin azabı hala içimdedir"⁽⁸⁾

demektedir.

Burada akla bir soru geliyor: Nail V.'nin "Kervan şiirlerini" okuduktan sonra, onu şiire teşvik etmenin bir "aldanmaya" yol açacağı ortada değil midir?

NOTLAR :

(1) Nail V.'nin hayatı hakkında kısa bilgi için bkz:Şahap Balcıoğlu; "Nail V Gökova'da Yaşıyor",Gösteri Sanat-Edebiyat Dergisi,No:15,Şubat-1982,ss:21-23.

(2) Ş.Balcıoğlu;a.g.m.,s:21-22.Burada belirtmemiz gerekir ki,Balcıoğlu,Nail V.'nin şiire başlayışı ve Kervan dergisinin çıkarılışı hakkında oldukça yanlış tarihler vermektedir.

(3) Türkiye'de "enerjetizm" ekolünü kuranlar arasında yer alan Namdar Rahmi Karatay hakkında geniş bilgi için bkz:H.Ziya Ülken;Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi,Ülken yay.,İstanbul-1979,2.baskı,ss:411-419 ve M.Bülent Varlık;Unutulmuş Bir Mizah Ustası:Namdar Rahmi Karatay,Ankara-1985,çoğaltma.

(4) Kervan ile ilgili olarak bkz:Mehmet Önder;Konya Matbuatı Tarihi,Konya Halkevi yay.,Konya-1949,s:58 ve M.Bülent Varlık;"1919-1938 Döneminde Konya'da Yayınlanan Dergiler",İletişim,1981/2,ss:65-66.M.Önder,derginin sahibi olarak Sadettin Nüzhet (Ergun)'i göstermektedir, ayrıca yayın süresini eksik olarak belirtmektedir.Kervan'ın tam bir koleksiyonu 1970 SB 267 kayıt numarası ile Ankara Milli Kütüphane'de bulunmaktadır.

(5) "Bizi Okuyacaklara",Kervan,No:1,1 Mart 1929,s:1.

(6) Fehmi Yılmaz;"Merhum Konya Lisesi Müdürü Nijat B.",Kervan,No:1,1 Mart 1929,s:3.

(7) Halka Doğru dergisi ile ilgili olarak bkz:M.Önder;a.g.e.,s:56 ve M.Bülent Varlık;a.g.m.,s:66.Halka Doğru'da yayınlanan "Alev Yağmuru" adlı şiirin İstanbul'da Hareket gazetesinde yayınlanmasından sonra, ki bu olay Nazım'ın "Patları Kırıyoruz" kampanyası ile aynı zamana rastlamıştır,Hamdullah Suphi Tanrıöver'in İkdam'da gösterdiği tepki için (7 Temmuz 1929) bkz:Muammer Taylak;Saltanat,2.Meşrutiyet ve 1.Cumhuriyet'te Öğrenci Hareketleri,Başnur matbaası,Ankara-1969,ss:114-115 ve Fethi Tevetoğlu;Hamdullah Suphi Tanrıöver,Kültür ve Turizm Bakanlığı yay.,Ankara-1986,ss:183-192.

(8) Nazım Hikmet;Kemal Tahir'e Mahpushaneden Mektuplar,İstanbul-1968,s:120.1+1=1'in tam metni ve kitap ile ilgili açıklamalar için bkz: Nazım Hikmet;Jokond ile Si-Ya-U/Varan 3/1+1=1.Bir/Gece Gelen Telgraf/Portreler,(Yayına hazırlayanlar:Şerif Hulusi-Asım Bezirci),Bütün Eserleri:2,Cem yay.,İstanbul-1975,ss:119-148,287-295.